

Interview til bogen "Vi vil ikke nøjes med ord"

– En Faglig Ungdom-afdeling gennem 50 år

Interview med Dorthe Hansen, formand for Faglig Ungdom Aarhus

16. januar 1983

Interviewer: Kim Nielsen

DORTHE HANSEN

Offentliggjort d. 7. marts 2017

Dorthe Hansen blev formand for Faglig Ungdom Aarhus i 1982. Hun beretter om det brogede fagforeningsarbejde og hvordan det er at være kvindelig lærling indenfor et mandsdomineret fag. Hun deltog også i FU's sommerkampagner, som især rettede sig mod underbetaling af ansatte og manglende overenskomstvilje hos folk i restaurationsbranchen. Især én aktion, som udviklede sig til borgerkrigs-lignende tilstande, står klart i erindringen.

Interview til bogen "Vi vil ikke nøjes med ord" – En Faglig Ungdom-afdeling gennem 50 år

Interview med Dorthe Hansen, formand for FU Aarhus, 16. januar, 1983

Interviewer: Kim Nielsen

HVORNÅR KOM DU I LÆRE? OG HVOR?

Da jeg var færdig med gymnasiet, så synes jeg ikke rigtig, at jeg gad fortsætte med at læse, så kunne jeg godt tænke mig at gå på EFG-basisår. Så blev det så til, at det blev bygge og anlæg. Og inden for de mange fag, blev det så til, at jeg valgte snedkerfaget. Det har jeg egentlig altid interesseret mig for. Det er godt nok et traditionelt mandefag, men jeg prøvede da, og der var da mange andre piger, som også var der. Og vi støttede hinanden meget. Selv om der selvfølgelig også var nogle problemer med de drenge, der var på holdet. Så fik jeg en læreplads på en møbelfabrik her i Aarhus, hvor der var en 50 ansatte eller noget i den stil. Men altså det, i forhold til, det med at komme som pige ud på sådan en stor arbejdsplads. Den første tid den går meget med, at alle skal op og snakke med mig, hvorfor fanden man egentlig går i lære, og hvad jeg mener om dette og hint. Og de tror allesammen, at man kun går i lære for at læse videre som arkitekt, når man er pige. Det kan ikke være meningen, at man skal fortsætte. Men nu er det vist en speciel arbejdsplads, fordi de er meget fornuftige og har accepteret mig på lige fod med alle de andre. Men der er da stadig nogle problemer. Noget med, om jeg kan klare at lave det og det, og om jeg kan løfte det og det.

KAN DU DET?

Ja, det kan jeg for det meste. Så har vi også fundet en rimelig stil. Så hvis jeg siger, at jeg ikke kan løfte, så er det også i orden. Ingen dumme bemærkninger af den grund.

JEG SKAL LIGE HØRE, INDEN VI KØRER VIDERE: HVOR MANGE FIK EGENTLIG PRAKTIKPLADS PÅ BYGGE OG ANLÆG DER I BASISÅRET 1980-81?

Jeg tror, det var halvdelen. Og jeg var den eneste møbelsnedker, der fik plads ud af otte.

VAR DET SVÆRT AT KOMME IND? NU ER DU GODT NOK DEN ENESTE UD AF OTTE, DER FIK. SÅ MÅ MAN SIGE, DET ER GÅET MEGET GODT. MEN HVORDAN VAR DET SÅ SOM PIGE AT SØGE PLADS? HVOR MANGE SØGTE DU?

Jeg tror ... jeg søgte ikke ret meget mere end lo.

HVOR MANGE VAR DU UDE AT SNAKKE MED?

Fem-seks stykker. Det var meget i stil med at, njaah, de vidste ikke med sådan en pige. De havde jo aldrig haft ansat en pige før. Problemet var i forhold til svendene. Om jeg nu kunne klare det fysisk. Om det så var meningen, at jeg skulle læse videre. Det gik det meget på. Jeg fik afslag. Den eneste grund til at jeg fik den plads var, fordi studievejlederen gik ind i det og fandt et sted, hvor de havde haft en pige før, for 10 år siden, som de havde været godt tilfreds med.

DU KUNNE IKKE TÆNKE DIG AT LÆSE VIDERE?

Næ. Ikke nu. Jeg kan godt tænke mig at fortsætte med det her arbejde.

HVORDAN ER DET SÅ AT VÆRE – NU HAR DU SNAKKET NOGET OM, HVORDAN DET ER AT VÆRE PIGE PÅ ARBEJDSPLADSEN, OG AT DU SYNES, DET GÅR MEGET GODT. ER DER NOGLE PROBLEMER I DET OGSÅ? FÅR DU EN ANDEN BEHANDLING PÅ NOGLE SAGER, END HVIS DU HAVDE VÆRET EN KNÆGT?

Altså, der bliver taget mere hensyn til mig med de ting som jeg skal lave. Det bliver mere valgt ud. Og så også fordi jeg siger til, hvis det er en ting, som jeg ikke synes, jeg kan holde en skid ud af at lave. Så siger jeg til, og så snakker vi så om det, og finder ud af at lave noget andet.

DET ER SÅ IKKE SÅDAN, AT DET TIL GENGÆLD GÅR UD OVER, OM DE VIL HØRE PÅ DINE MENINGER?

Nej. Det der er problemet, når man kommer ud sådan et sted, det er, at når der kun er mænd derude, så er der en bestemt tone, en speciel omgangsform, ikke. Så kommer der så en pige, så ved de ikke rigtigt. Det kører meget på øl, fisse og hornmusik. Så kommer der så en pige, og så ved de ikke rigtigt, hvordan de så skal snakke med den pige, og så er det med at have finfølelse og jordforbindelse og alt muligt andet og tage det stille og roligt, og så efterhånden komme med ... komme ind på nogle andre emner. Vi diskuterer meget politik nu efterhånden. Hvis jeg havde gjort det i starten og bare været en behård tøs og holdt utroligt meget på mine almene rettigheder som pige i forhold til at være mand, ikke, så var man blevet isoleret.

DET JEG TÆNKER PÅ ER, AT JEG HAR NOGLE GANGE HØRT ANDRE PIGER INDEN FOR LÆRLINGEARBEJDET, DER SIGER, AT HVIS DE ER SURE I SKALLEN EN DAG, SÅ HAR DE SOMMETIDER OPLEVET AT MAN SÅ SIGER: NÅ JA, NU MÅ VI OGSÅ BEHANDLE DEM ORDENTLIGT, DE HAR JO DERES DAGE, OG SÅDAN NOGET. AT MAN LIGESOM SKYDER DET IND UNDER, AT PIGER ER PIGER. DET ER IKKE NOGET, DU HAR OPLEVET? EN LIDT SPECIEL HOLDNING TIL PIGER.

Jo, altså nogle gange så kommer det. Det gjorde det i hvert fald i starten, at piger har deres dage. Og noget med, at når jeg var sur en dag, så var det fordi jeg var et hysterisk kvindemenneske. Men det har de efterhånden fundet ud af, at det ikke er sådan, det hænger sammen.

VAR DU AKTIV I DET FAGLIGE ARBEJDE OPPE PÅ SKOLEN?

Ja det var jeg. Jeg var med til at lave et elevråd, eller hvad man skal kalde det. Det var oppe på bygge og anlæg for alle basiselever.

VAR DER MANGE AKTIVE?

Nej, ikke specielt. Det der var problemet var, at det var piger, der var aktive. Så gider drengene ikke høre efter, fordi så er man bare en rødstrømpe og venstreorienteret og alt muligt andet. Også fordi pigerne var lidt ældre. De havde nogle bedre argumenter nogle gange. Og drengene, de kunne ikke rigtigt tåle det. De kunne ikke finde nogle modargumenter. Og så kørte de bare over på noget plat, noget med: "Nej, du er en venstreorienteret rødstrømpe".

KAN DU ANBEFALE ANDRE PIGER AT GÅ PÅ DEN LINJE DER?

Ja, helt sikkert.

KAN MAN GODT KLARE, SOM PIGE, AT BLIVE TØMRER ELLER MURER?

Ja, det kan man i hvert fald. Vi havde en lille pige, som blev tømrer, som også kom i lære. Hun kunne altså sagtens klare sig. Hun var ikke ret stor. Men i dag er det jo ikke så meget med at slæbe de tunge ting som det før har været. Men altså O.K., der er da nogle problemer. Måske specielt på selve skolen, hvor drengene ikke tror på, at pigerne kan klare lige så meget.

BLIVER DE SÅ OVERBEVIST, NÅR BASISÅRET ER VED AT VÆRE SLUT?

Ja. Det gør de efterhånden. Ved det der murerfag, som de alle betragter som det hårdeste, var det stor triumf for os fire piger, at vi var de første, som blev færdige med at mure en skide mur op. Vi skulle lave den hver for sig, ikke. Og det var det pæneste, ikke. Så det er klart, de fik lidt respekt for os.

GODT NOK. NU ER DU EN AF DEM, DER FIK PRAKTIKPLADS, OG DU VAR FAGLIGT AKTIV PÅ SKOLEN. SÅ BLEV DU FAGLIGT AKTIV I FAGLIG UNGDOM OG DIN LÆRLINGEFORENING. HVORFOR GJORDE DU EGENTLIG DET? DU KUNNE LIGE SÅ GODT BRUGE DIN TID PÅ ALT MULIGT ANDET.

Det er en naturlig fortsættelse. Når man starter på sådan et EFG-basisår, så er der en hel masse ting, man ikke har tænkt på før af faglige problemer. Så kommer man så ind i det og begynder at få de andre interesseret i det også. For det kan fandme ikke være rimeligt, at det og det er galt. Når man så er færdig med det basisår, så – jeg var med i lærlingeforeningen det sidste halve år af basisåret – var det en naturlig fortsættelse at gå med. Da jeg gik i gymnasiet, da var jeg ikke spor fagligt aktiv. Det kom på det basisår, fordi der var nogle nærliggende problemer, som man kunne tage fat på med det samme. Og på den måde blev jeg interesseret. Og der var nogle folk, der kunne sætte nogle ting i gang, så man kom med ind i det.

ER DET NEMMERE, AT VÆRE FAGLIGT AKTIV SOM LÆRLING END SOM GYMNASIEELEV? DET JEG TÆNKER PÅ: SOM GYMNASIEELEV ER DET MEGET NOGLE STORE LINJER MED UDDANNELSESPOLITIK, HVOR MAN EGENTLIG SLÅS MOD STATEN.

Ja, da er det bestemt nemmere, fordi der er en arbejdsgiver, og der er en lærling. Og det er nemt, at se forholdet mellem de to; hvordan det er urimeligt at arbejdsgiveren er urimelig. Det er mere konkret.

JEG SKAL LIGE HØRE MED HENSYN TIL DEN HER KVINDEPROBLEMATIK. HVORDAN BLIVER DU BEHANDLET NEDE I FAGFORENINGEN?

Svendene, de betragter nærmest pigerne som, nå ja, det er nogle små søde piger, som siger et eller andet. De vægter ikke vores udtalelse lige så meget, som hvis det var en fyr, der gjorde det. Da skal man slås mere. Man skal hele tiden bevise, at man er lidt bedre. Man skal være bedre for at blive accepteret, faktisk, i argumentation og alt muligt andet.

DET STILLER ALTSÅ NOGLE KRAV AT VÆRE PIGE INDEN FOR MANDEFAG?

Det gør det helt sikkert.

HVORDAN ER DET SÅ AT ARBEJDE I FAGLIG UNGDOM? HVORDAN SYNES DU DET ER, AT VÆRE PIGE I DET ARBEJDE? NU SKAL DET LIGE SIGES, AT DU ALTSÅ ER FORMAND, BLEV VALGT TIL FORMAND I NOVEMBER. ELLER FORKVINDE.

Lige idet man kommer ind i Faglig Ungdom, så er der ikke den store forskel på, om man er pige eller dreng. Man er ny, og ens vurderinger og argumenter bliver ikke godtaget lige så meget som mere erfarne folk. Men man er på lige fod med alle de andre. Det øjeblik man så får en eller anden form for tillidspost, så kommer noget af den gamle mandschauvinisme op i folk. Fordi, selv om alle siger, at vi er lige, og at piger er lige så gode som drenge, så sidder der alligevel noget tilbage i mange. Og det har jeg da mærket, efter at jeg er blevet formand; at der er nogle, som har været imod, at jeg skulle blive formand. Alene på grund af, tror jeg, fordi jeg er pige. Ikke ud fra mine kvalifikationer på nogen måde. Det tager længere tid for mig som pige at tilkæmpe mig respekt for mine meninger, end det gør, hvis det havde været en dreng.

SÅ HOPPER VI OVER TIL SOMMERKAMPAGNEN. HVAD ER DET FOR NOGET?

Det er noget, som Faglig Ungdom har hver sommer, og det har vi haft i seks år. Og det, det går ud på er, at man river 14 dage ud af kalenderen i industriferien og holder ferie sammen, en hel masse aktivister. Det, der er formålet med det, er at tage rundt i alle de byer, man ikke kan nå at komme til i det daglige, når man sidder i Faglig Ungdom i Aarhus. Man tager rundt til alle de byer, og det man så gør er at undersøge løn og arbejdsforhold i de enkelte byer inden for nogle områder, som man ikke får tid til, til dagligt. Man gør mere ud af selve underbetalingsarbejdet, undersøger om der er nogle steder, der bliver underbetalt. Så går vi i gang med nogle blokader og boykot i andre byer, hvor der ikke er en Faglig Ungdomsafdeling for eksempel

HVOR MANGE VAR I AF STED I 1982?

Det svingede fra dag til dag. Nogle havde tilmeldt sig 14 dage andre i en uge, men gennemsnitligt var vi en 30 mennesker.

HVOR BOEDE I HENNE?

Vi boede i en hytte lidt nord for Silkeborg. Der boede vi alle 14 dage. Det var en lille landsby, som hed Addit. Det var ude på landet med græs og marker og skove, og det hele.

HVORDAN VAR DET SÅ DER? VAR DET PIGERNE, DER FIK LOV TIL AT LAVE MAD OG DRENGENE, DER VAR FAGLIGT AKTIVE?

Nej, det finder vi os godt nok ikke i. Det er helt sikkert. Lige fra starten af da blev der lavet nogle hold delt op med piger og drenge på hvert hold. Så var det den og den, der skulle vaske op og den og den, der skulle lave mad.

HVAD KOSTEDE DET EGENTLIG AT KOMME MED? ER DET NOGET, HVOR MAN FÅR OPHOLD OG DET HELE BETALT, HVOR MAN FÅR DIÆTER?

Nej, det er det bestemt ikke. Man skal selv betale for det. Men det er til gengæld meget billigt. Det er noget med 20 kroner per dag, hvis man tilmelder sig enkelte dage og ellers 100 kroner for en uge. Så man kan faktisk ikke holde sommerferie billigere.

HVORDAN HAR FAGLIG UNGDOM EGENTLIG RÅD TIL DET NUMMER?

Vi søger tilskud fra alle mulige fagforeninger. Det starter vi allerede med i marts, april måned og får som regel god tilbagemelding. Vi får mange tilskud. Så det er den måde, det bliver finansieret på.

NU BLIVER DET KØRT SAMMEN MED VEJLE AMT OGSÅ. KAN DU HUSKE – ET SLAG PÅ TASKEN, HVOR MEGET TILSKUD I FIK OG FRA HVOR MANGE FAGFORENINGER?

Jeg vil skyde på, at vi har fået mellem 15 og 20.000, og at det har været fra 30-40 fagforeninger. Jeg er godt nok ikke sikker, men jeg tror det.

ER DET KUN FRA FAGFORENINGER, DER LIGGER PÅ VENSTREFLØJEN HOLDNINGSMÆSSIGT?

Nej, det er det bestemt ikke. Vi har fået mange beløb fra de fagforeninger, men vi har også fået beløb fra alle mulige små fagforeninger, som ikke absolut ligger på venstrefløj. Arbejdsledighedsudvalget i Randers gav os 200 kroner. Der er mange små fagforeninger, som synes, at de godt kan se en nytte i det der. Måske også fordi de er små. Det ved jeg ikke.

HVORDAN GIK DET EGENTLIG I 1982? HAVDE I NOGLE AKTIONER ELLER VAR DET KUN UDELING AF LØBESEDLER UDE PÅ STRANDEN, ELLER HVORDAN?

Det var delt op sådan, og det er det hvert år, at der kører to hoved-bojkot-aktioner i forskellige byer, og at der så ud over det, er nogle mobile hold hver dag, hvor man tager fire personer rundt i en bil og kører rundt til forskellige småbyer og der laver lønundersøgelser og deler løbeseidler ud og sætter plakater op. De to hovedaktioner, vi havde i år: Den første var i Randers, det var en grillbar, og den dame, der ejede den, ejede også en stofforretning og en garnforretning. Vi var deroppe én dag, så skrev hun overenskomst dagen efter. Den anden hovedaktion, vi havde, var en China-burger, altså en grillbar i Vejle, som var en meget hård nød at knække, og som vi heller ikke overhovedet har knækket endnu.

HAR DEN IKKE SKREVET OVERENSKOMST?

Nej, det har den ikke.

HVAD SKETE DER? HVORDAN FORLØB AKTIONEN I VEJLE?

Det starter altid med ... man går ikke bare ind på en grillbar og siger, det skal så være vores hovedaktion – det starter med et forarbejde fra Faglig Ungdomafdelingen i Vejle, som havde taget kontakt til grillbarejeren, og han ville overhovedet ikke skrive overenskomst. Så blev der taget kontakt til Hotel- og Restaurationsforbundet. Det er derindunder, at der skal skrives overenskomst, hvis der skal. Vi kontaktede dem, for at høre om det så var i orden, at Faglig Ungdom gik i gang med det her. Det sagde Hotel og Restauration, at det var det. Så gik vi så i gang. Og vi stillede den første dag dernede med alle aktivisterne. Altså 30 mennesker der nede foran grillbaren. Det vi allerførst gør, det er, at vi går ind og spørger ejeren : “Hvad så. Vil du skrive overenskomst?”

Det ville han overhovedet ikke. Så stillede vi os så op. Det, der så skete, var at grillbaren var utroligt forberedt på, at vi kom. Han vidste det godt. Han havde allerede sådan nogle skilte med boykottilbud og alt muligt andet. Han gjorde meget for at ringe efter politiet. Det gør de altid sådan nogle ejere der, for at finde ud af, om vi overhovedet har lov til at stå der. Det havde vi altså. Vi havde polititilladelse til det. Og han prøvede på alle mulige måder og sige, at så skal man stå et bestemt sted på fortovet, og man må ikke forhindre fri passage. Han gjorde alt muligt for det den første dag. Men så – det optrappede så temmelig vildt. De første par dage var han meget ... han gjorde bare sådan alle mulige små ting for at genere os. Han var også ude at vaske vinduer, som han sagde. Det foregik med en haveslange, og så sprøjtede han på samtlige aktivister, på det nærmeste. Der var en hel masse unger på den her grillbar, som han sendte ud for at genere os på det groveste. Og de havde skilte med, hvor der stod: Faglig Ungdom er nogle røvhuller. Alt muligt. Det er vi vant til. Det kan vi sagtens klare. Vi griner bare lidt af det og tager det ikke så tungt. Det, der var problemet med den grillbar, var, at den lå i en sidegade. Der var faktisk ikke nogen mennesker. Det var kun sådan et stampublikum. Det var unge mennesker, meget unge mennesker, skoleelever og alt muligt andet.

PÅ ET TIDSPUNKT, SÅ BLIVER DER BLANDET NOGLE ROCKERE IND I DET.

Vi havde stået der et par dage stille og fredeligt. Der var ikke så mange dernede. Resten var til en anden blokade eller var ude på mobile hold. Jeg tror, der var en ti mennesker dernede. Så kommer der en temmelig stor rokker ind i butikken og står og snakker med ejeren og kommer så ud og begynder at bralre op om, at vi ikke har lov til at stå der, begynder at hive i vores løbesedler og hiver mærkerne af os, og hvad pokker ved jeg. De folk, der står dernede, bliver sådan lidt forskrækkede, fordi han havde været temmelig provokerende. Vi bliver så enige om, at så må vi hellere slutte den aktion for i dag, og så tager vi hjem.

Dagen efter, så gør vi så det, at vi tager mange derned for at sikre, at der ikke er nogle af vores folk, der får tæv eller noget andet. Og der skete heller ikke noget. Ikke andet end de sædvanlige provokationer. Det havde så stået i aviserne, at der skete noget foran den grillbar. Derefter kom der endnu flere unger og en hel masse KU-drenge, som vi siger: Altså folk som synes, at det er skrup urimeligt, at Faglig Ungdom står der ude foran, at det er knægtelse af frihed, lighed og broderskab, havde jeg nær sagt.

Så dagen efter, så var vi igen ikke så mange. Vi troede ikke, at der skete noget specielt alvorligt. Så skete der så det: Jeg og en anden pige var oppe på strøget og dele nogle løbesedler ud om den her grillbaraktion. Da vi så kommer tilbage efter at have gået deroppe en time, så møder vi ejeren og hans kone sammen med 30 unger og nogle, der er lidt ældre, på vej op ad strøget. Da de så ser os, så råber de os an og siger: "I kan godt lade være med at gå der tilbage, de er flygtet". Så tænker vi, hvad fanden er der sket?

Så begyndte de så at komme hen imod os, og vi fortsatte stille og roligt med at gå. Så begyndte de at rive og flå i dem ... vi havde sådan nogle mærker på. Så gik vi lidt stærkere og løb vores vej. Det vi hørte, mens vi gik der, det var, at de sagde: "Nå, det er dér, de er". Vi har så senere fundet ud af, at de var gået op på strøget for at hente os, fordi de havde hørt, at vi gik deroppe. Da vi så kommer ned foran grillbaren, så er der ikke nogen mennesker. Så går vi over der, hvor busserne holder parkeret, og der sidder de allesammen. Alle vores aktivister, inde i busserne og ryster i bukserne og er parate til at køre. Vi får så at vide, at det, der er sket, mens vi har været deroppe, det er, at rockerne derfra, de har ikke været mere end en fire stykker, men plus alle de her unger, der har været rundt. Det så temmelig sort ud. Rockeren havde så kørt ind på fortovet med sin motorcykel og var begyndt at forfølge folk. Så vores folk, de bliver grebet af panik. De begynder at løbe i alle mulige retninger, fordi de ikke ved, hvad de skal gøre. Og der er altså nogle temmelig alvorlige episoder, hvor rockeren kører efter en fyr, som bliver spærret inde i en baggård og er nødt til at hoppe op på et pigtrådshegn og hænger der i begge arme. "Du får fem sekunder til at flytte dig i", siger rockeren. Så er han lige glad med, at han får hænderne smadret i det her pigtråd. Han måtte på skadestuen. Der var også en anden fyr, der fik en ordentlig en i maven. Han måtte også på skadestuen, hvor vi så kørte op bagefter. Det var simpelthen hårdt. Da vi så havde fået samlet folk, så kørte vi ned på politistationen og fortalte det og det og det. De var egentlig meget flinke og sagde, at de nok skulle kigge ned engang i mellem.

De havde været der mange gange i løbet af de første par dage, men det var mest, fordi grillbarejeren havde ringet og sagt, at nu står de en halv meter fra, hvor de ikke må og så videre. Nu var de sådan mere på vores side på en måde. Men efter den aften, da var vi utroligt nervøse og blev så enige om, at vi hellere måtte ringe efter forstærkning rundt omkring fra de forskellige andre byer, hvor vi kendte nogle Faglig Ungdom-folk. Og det endte med, at der kom en 50 mennesker ud over os, som stod foran grillbaren, og de andre ovre på den anden side af fortovet for at passe på, at der ikke skete noget. Og det virkede altså også. Der skete så heller ikke noget den dag og heller ikke de næste par dage.

Så er der nok gået en uge. Det gik meget godt om dagen. Så en søndag aften ... ejeren havde været ude og sprøjte vand på os, som han plejede. Vi kunne sagtens grine af det. Vi havde alle de andre ovre på den anden side. Vi var ikke bange. Men da vi så skulle til at af sted søndag aften, så var der noget med at vi ... der var uhyggeligt mange mennesker der.

Jeg tror, der har været 1011 mennesker på gaden. Der har stadig ikke været mere end de fire rockere. Men der har været unger, og der har været nogle, der har været lidt ældre og nogle, der har været 25 år ... en hel masse unge mennesker. Da vi så skal køre, samlede vi alle bilerne og kørte i kortege ud. Vi blev nødt til at køre langsomt ud af den gade her, fordi det simpelthen vrimlede med folk på gaden. De spyttede på vinduerne og slog på bilerne. De råbte og skreg, og hvad ved jeg. Det var rigtig uhyggeligt, sådan rigtig lynch-stemning. Og så begyndte de at hoppe ind i bilerne og følge efter os. Så var der en af vores folk, som kørte i en hurtig bil, som lige pludselig susede ud af den her kortege og kørte ind igennem byen. Og det fik så alle de andre, dem som fulgte efter os, dem, som havde været hjemme og låne fars bil, til at køre efter os, de fulgte så efter ham, så vi andre kunne slippe ud af byen. Bagefter fik vi at vide, at det der så skete med den hurtige bil, det var, at han kørte hele byen rundt med tre biler i røven. På et tidspunkt skulle han så holde for rødt lys. Og så var der den her bil, hvor ejeren sad i. Ham og et par knægte, de hoppede ud og skar dækkene op på den her hurtige bil. Og så blev vores folk, der sad i bilen, nervøse og kørte, selvom dækket var helt ødelagt. De kørte over for rødt. De skyndte sig at finde en telefonboks og styrtede ind i den. Og inden de overhovedet havde nået at få ringet, begyndte de bare at snakke og lade som om, de havde fået forbindelse. Så turde de der folk ikke gøre mere. Men det var lige før.

Så mødtes vi så oppe i hytten der om aftenen. Vi var alle sammen meget, meget nervøse, for vi havde hørt undervejs, at de ville komme op og smadre hele hytten. Det var så uhyggeligt, som det overhovedet kunne være. Vi begyndte at snakke om, hvad fanden vi skulle gøre, når der kom nogen. Vi var langt ude på landet. Politiet kunne ikke nå at hjælpe os. Vi skulle forsøge at slappe af og hygge os, og det blev utrolig dårligt, meget halvhjertet. Vi skulle synge "Røde Wilfred". Det blev bare sådan. Og der var ingen af os der rigtigt kunne sove. Men der skete så ikke noget. Men vi ville nu altså ikke give op. Undervejs havde vi gjort meget ud af, at få Vejle Amts Folkeblad til at skrive, hvilket de også havde gjort. Og vi havde snakket mange gange med Politiet. Det, der skete efter den aften, det var at vi rent faktisk fik politibeskyttelse. Der var to-tre mand fast posteret ovre på den anden side af fortovet sammen med vores 30 folk udefra. Så var der ti aktivister foran grillbaren, loo unger rundt omkring og rockerne inde i grillbaren og fyldt stoppet derinde. Det var en lille sidegade, der var ingen mennesker andet end lige de her snottede mennesker, der bare stod der. Det var nærmest en borgerkrig, ikke. Der var ikke nogen kunder som sådan. Det var simpelthen en principalsag for begge parter. Men selv om Politiet var der, så var de rockere der også. De var totalt dumme. De var for det første fulde, og for det andet var der en, der havde bralret op om, at de fik sgu penge for at få fjernet os, ikke.

EN AF ROCKERNE?

Ja, en af rockerne. Det har vi selvfølgelig ikke kunnet få grillbarejeren til at indrømme. Men han havde været med hele tiden. Været ude på gaden og sige: "Ha, ha. I skal få, hvad I har godt af". Skældte os hæder og ære fra. Virkelig en hysterisk og ubehagelig type. Men så selv om Politiet var der, så var rockerne så dumme, at de begyndte at skubbe til os, sparke os over skinnebenet. De der to betjente, de havde utrolig travlt med at holde øje med det hele. De ringede efter forstærkning, og der kom så flere, så der stod fem betjente. De var faktisk skidegode, for de hjalp os meget. "Lad nu være med at sparke!" sagde de og flyttede rockerne lidt. Så på et tidspunkt, var der en rocker, der gik hen og begyndte at tage fat i kraven på en politibetjent. Det skulle han ikke have gjort. Det vil så sige, at han sammen med tre andre rockere blev fjernet fra det sted og sendt ned på stationen. "Fint, fint", tænkte vi. Og så blev vi stående, og senere tog vi hjem. Men det der så skete efter at han blev løsladt, da var vi jo så igen hunderædde for, hvad der så skulle ske. Men der skete så ikke mere de to dage, hvor vi havde politibeskyttelse. For så begyndte der at være nogle skrivelser i Vejle Amts Folkeblad.

Det var Fællesorganisationen i Vejle, der begyndte at sige, at Faglig Ungdom havde ødelagt alt med den aktion der, og nu blev der aldrig skrevet overenskomst. Og det føltes utroligt mærkeligt, for vi havde haft opbakning fra Hotel- og Restaurationsforbundets rejsesekretær. Han havde været tit derude og hjulpet os og snakket med os og været henne og snakke med ejeren.

HVEM VAR DET?

Jeg kan ikke huske det.

DET ER OGSÅ LIGE MEGET, HVIS DU IKKE KAN HUSKE NAVNET.

Men det forbund havde støttet os utroligt meget. Og så begynder Fællesorganisationen at falde os i ryggen, og begynder at skrive uden at ringe til os først. De begynder bare at skrive i avisen, så vi får et dårligt rygte der. Vi svarer da på det, og vi tager kontakt til Fællesorganisationens formand. Han siger, at inden vi kom havde han ført nogle forhandlinger med grillbaren, og at vi faktisk havde ødelagt det hele. Det der er sket er, at Hotel- og Restaurationsforbundet havde overgivet det til ham at forhandle overenskomster med Hotel- og Restaurationspersonalets fagforening.

FØR BLOKADEN?

Under den blokade der. Det har også noget at gøre med, at den rejsesekretær måske støttede os for meget i forhold til, hvad forbundet kunne tage. Så ringer forbundet så til Fællesorganisationen og siger: "I må gerne overtage det". Vi så ikke rejsesekretæren siden. Det der så sker er, at vi snakker meget frem og tilbage, om hvad fanden skal vi gøre. Nu havde vi lige fået nogenlunde ordentlige forhold. Vi kunne blive stående, og han var til at presse, fordi rent faktisk var hans omsætning gået meget ned. Vi havde skræmt utroligt mange mennesker væk med det, at der nærmest var borgerkrig nede i Vedelsgade i Chicken & Burger. Det vidste alle i Vejle. Og der var ingen, der turde komme derned. Med mindre man ville ned og lave ballade. Så han havde ikke nogen kunder. Vi kunne have knækket ham, hvis vi havde fået lov til at blive stående. Men O.K., når Fællesorganisationen siger sådan, det er jo fagbevægelsen, og vi er en del af fagbevægelsen, så siger vi så, at det er i orden, hvis du så lover at optage forhandlinger.

Det gjorde han så også. Men sådan nogle forhandlinger, de trækker altså åbenbart ud. Nu i dag et halvt år efter: Der er stadig ikke sket noget.

JEG MENER ELLERS, AT DET HAR STÅET I AVISEN, AT DER ER KOMMET OVERENSKOMST DERUDE.

Ja, men det passer ikke alligevel, for det var nogle løse rygter, der har været. Der er ikke kommet nogen overenskomst.

NU SKETE DER SÅ DET, AT DER IKKE KOM NOGET UD AF AKTIONEN, OG DIN MENING OM DET ER ALTSÅ, AT DET ER FORDI, I BLEV DOLKET I RYGGEN AF DEN FORMAND. HVORDAN HAR JERES KONTAKT ELLERS VÆRET TIL FAGBEVÆGELSEN I VEJLE?

Den har været utrolig god. Vi har gjort meget for at være rundt og snakke med fagforeningen. Og hvis Fællesorganisationen ikke havde brudt ind, så havde vi arrangeret den sidste dag, Sommerbussen var der. Vi var godt klar over, at vi ikke kunne få overenskomst, inden aktionen var slut. Men den sidste dag havde vi arrangeret en sympatidemonstration op gennem Vejle. Vi havde været rundt til fagforeningerne, om de ville være der med deres faner og nogle taler. Og vi var blevet utroligt godt modtaget i de fleste fagforeninger. De støttede faktisk op om den boykotaktion.

HVORDAN VAR REAKTIONEN FRA FAGBEVÆGELSENS SIDE I VEJLE PÅ FORMANDEN FOR FÆLLESORGANISATIONENS UDTALELSER?

Vi har ikke hørt ret meget endnu, men jeg tror også, at Vejle-afdelingen har været for sløv til at komme ud og snakke med dem. Jeg tror, der var nogle fagforeninger, som sagde, at det fandme var for dårligt. Jeg har ikke hørt noget om, at der er sket noget. At de har brokket sig.

VIL I TAGE FAT PÅ AKTIONEN NÆSTE ÅR?

Ja, det vil vi helt sikkert. Det er en principalsag. Specielt også Chicken & Burger. Vi har fået overenskomst på en her i Aarhus. Og Chicken & Burger er sådan en kæde, som eksisterer i hele Jylland, og som af princip ikke vil have overenskomst.

HVOR LANG TID STOD DET PÅ I AARHUS, FØR I FIK OVERENSKOMST?

En måned.

HVAD ER NYTTEN AF SÅDAN EN AKTION, DER IKKE ENDER I SEJR? PÅ DEN ANDEN SIDE SET HELLER IKKE I NEDERLAG, DA I IKKE KAN FORTSÆTTE UD OVER SOMMERKAMPAGNEN.

Det har haft en meget stor virkning også på offentligheden, fordi det har været en meget omtalt aktion i alle landets aviser. Det har været den aktion i sommerkampagnen, der har fået mest presseomtale. Og det har da også gjort, at når vi stod i Aarhus foran Chicken & Burger, så var der nogen der sagde: "Nå, det var jer, der var nede i Vejle. Det var fandme også groft. Hvad er det for noget?". At, fordi det blev optrappet, som det gjorde, så har folk en forståelse for det. De tager parti på en eller anden måde. De siger så: "Jamen vi synes, det er rigtigt, det I gjorde dernede, fortsæt bare med det her også". På den måde har det haft en stor virkning. Folk er forargede over, at man ikke kan få lov til at stå og lave faglig aktion uden at blive tævet i hjel, havde jeg nær sagt, af rockere. Også fordi der bliver gjort meget ud af, at ejeren har været indblandet i det der. Han har sagt til rockerne, at de skal gå ud og flytte os.

HVORFOR BRUGER DU EGENTLIG 14 DAGE AF DIN SOMMERFERIE PÅ DET?

Det er meget principielt, når vi laver de der boykotaktioner.

Vi gør det først og fremmest for at få overenskomster på de forskellige grillbarer. Og det er vigtigt, at vi får overenskomst på grillbarerne. Hvis der er et specielt område, hvor der hersker lovløse forhold, hvad løn og arbejdsforhold angår, så kan det let smitte af på alle vore andre områder. Hele grillbarområdet; der er utroligt få, der har overenskomst, og ansatte bliver underbetalt i vid udstrækning. Hvis det bliver almindeligt, at man gerne må underbetale, hvem bliver så de næste, der bliver underbetalt? Det kunne så for eksempel blive os, hvis vi kommer ud og får et job en eller anden gang. Så derfor er det utroligt vigtigt, at gennemføre de aktioner. Derfor er jeg også med, fordi det også i sidste ende kan komme til at ramme mig og mine levevilkår. Ud over det, så er det også ferie. De 14 dage der. Det er jo ikke sådan, at vi står der hele dagen. Vi stod der faktisk kun tre timer hver aften. Så om dagen, i den hytte vi boede, var der arrangeret fodboldturneringer og ture rundt omkring. Det var et rart sted, og vi lå ude og dasede og soledede os og drak øl, snakkede og hyggede os. Og om aftenen var der meget kammeratskab, meget diskussion om mange ting. Man lærte en hel masse af det: Andre erfaringer fra andre byer og andre folk og forskellige meninger og opfattelser. Man diskuterede utroligt meget og lærte meget af det. Fordi vi var delt op. Nogle var til blokade. Nogle var på mobiler. Nogle var det ene og det andet sted. Så var der meget diskussion om aftenen om de forskellige ting, man havde lavet. Hvordan man greb den og den situation an. Man får simpelthen nogle gode erfaringer.

ER DET DIT INDTRYK, AT DEN SLAGS AKTIONER HER KAN VÆRE MED TIL AT BEDRE FORHOLDET TIL FAGBEVÆGELSEN GENERELT. NU TÆNKER JEG PÅ BRUDDET I 1975-76.

Det tror jeg egentlig godt det kan, fordi som Faglig Ungdom viser vi, at vi gør noget ved sagerne. Vi har et utrolig godt samarbejde mange steder med Hotel- og Restaurationspersonalets Forbund. Fordi de ikke selv kan tage de aktionsformer i brug, som vi kan. Og når vi går i aktion er det som regel med deres opbakning. Andre dele af fagbevægelsen synes også, at det er i orden, for det er et principielt spørgsmål for dem også, om der er overenskomst over alt. Også i forhold til, at forskellen på os og FU er, at FU kører også deres sommerkampagne, men der sker bare aldrig noget. Den har heller ikke fået nogen som helst presseomtale.

FU. DET ER FÆLLESORGANISATIONENS UNGDOMSUDVALG.

De har også kørt rundt og besøgt forskellige byer. Det eneste de bare har gjort er, at de har lagt materiale og pjecer på fagforeningskontorerne og delt nogle balloner ud på strøget og ikke lavet noget som helst andet. Det er jo ikke noget der virker. Vi får rent faktisk nogle resultater af vores boykotaktioner. Og på den måde, tror jeg, at det er noget der kan bedre forholdet.

DET ER NOGET I OGSÅ VIL FORTSÆTTE MED HER I ÅR? HAR I NOGET PÅ TAPETET?

Vi har en gaveforretning oppe på strøget, som vi har tænkt på at gøre noget ved. Den har heller ikke overenskomst. Men jeg ved ikke hvornår det bliver endnu. Ellers så er der en grillbar, vi kan tage fat på. Som sagt; vi har et godt forhold til Hotel- og Restaurationsforbundet. Så hvis der er noget, vi mangler, eller vi gerne vil hjælpe, så har de altid en stribe på lager.

NU ER DET MEGET SMÅ VIRKSOMHEDER, I GIVER JER AF MED; GRILLBARER OG FORRETNINGER. ER DET IKKE LIDT TAMT, NÅR MAN SAMTIDIG MED SER DE VIRKELIG STORE SVINDLERE, SOM MED LOVEN I BAGHÅNDEN, A.P. MØLLER FOR EKSEMPEL., SCORER 200 MILLIARDER PÅ NORDSØOLIEN. KAN DET SÅ IKKE VIRKE LIDT TAMT AT STÅ SOM FAGLIG UNGDOMS AKTIVIST FORAN EN GRILLBAR, HVOR EJEREN MÅSKE IKKE FÅR DEN FEDE PROFIT UD AF DET. ER DET NOGET, I HAR DISKUTERET?

Ja, det er da også noget vi tit bliver stillet overfor: "Hvorfor pokker står I foran sådan en lille grillbar. Det er synd for manden. Han har sikkert ikke mere, end han lige kan få det til at løbe rundt". Men de er jo også et led. Mange af de grillbarer er større kæder. Chicken & Burger er en stor kæde og en udenlandsk kæde også. De har en tæt tilknytning til BP-Gastronik, som ejes af BP. På den måde er det ikke en lille en. Det er også en af de store, vi knalder på den måde. O.K., vi laver da også aktioner over for små grillbarer, der er selvstændige. Men vi må begynde ét sted. Og det er et specielt område. Og fordi vi har nogle gode erfaringer med det, også. Fordi det er dér mange af vores medlemmer er ansat, gør vi noget ved det. Men det er heller ikke det eneste. Når vi laver forskellige praktikplads-aktioner, så gør vi det jo også over for store virksomheder, store koncerner og A. P. Møller. Vi får nogle ordentlige sammenhænge i det, synes jeg.

DET JEG TÆNKER PÅ ER, OM MAN IKKE KUNNE FÅ LIDT ANDERLEDES SLAG I HANDSKEN, HVIS MAN FORESTILLEDE SIG, AT FAGBEVÆGELSEN I SIN HELHED INDRETTEDE SIN AKTIVITET PÅ FOR EKSEMPEL SÅDAN NOGLE TING DER. SVARET ER GIVET PÅ FORHÅND. DET HAR OGSÅ NOGET AT GØRE MED, AT FAGLIG UNGDOM IKKE STÅR MED RET STORE MIDLER. OG DET I EGENLIG HAR, DET ER AKTIVISTERNE.

NU ER DU ALTSÅ BLEVET FORMAND OG SIDDER SOM FORMAND NU. HVAD ER DIN VÆSENTLIGSTE OPGAVE I DE KOMMENDE ÅR?

Vi er jo inde i en periode, hvor man kan spore en hvis affinden sig med tingene. Man affinder sig med, at der ikke er en praktikplads, man affinder sig med, at der ikke er basisårsløn. Man vil ikke ud og aktionere over for det, som man kunne i 1977 eller før. Så en af vores opgaver det er og forklare folk, at gu' fanden kan det nytte at gøre noget ved det. Og det er nok vores største opgave. Fordi det kan ikke nytte noget, at vi laver alle mulige aktioner og alt muligt andet, uden at vi får de folk med, som vi arbejder for. Så de forstår, hvad det er vi gør. Og det er en langvarig opgave. Et af leddene i at få folk aktiviseret, det er selvfølgelig også at lave alle de små aktioner. Men det er det overordnede mål at få flere og flere med til at kæmpe for deres rettigheder. Vise dem, at det kan nytte noget.

Det har de rent faktisk aldrig nogensinde. Som jeg sagde, det er helt utroligt, at vi kunne vinde den sag med Chicken & Burger. For i andre byer, hvor de havde kørt blokade, der har de ikke kunnet vinde noget. Der er faktisk en rimelig stor respekt omkring os. Og folk ved, hvem vi er, når vi står ude på gaden. På den anden side så kan man også sige, at man behøver heller ikke altid at vinde en sag. I andre byer, for eksempel Horsens; de har utrolig sjældent vundet nogen former for blokade. De har stået der i lang tid og været nogle seje nogen. De har også haft fat i Chicken & Burger. Til gengæld nød de utrolig stor respekt også i Fagbevægelsen. Hvis de starter en boykot, så har de hele fagbevægelsen i Horsens bag dem. Også folk i Horsens respekterer Faglig Ungdom for det stykke arbejde, som de laver. Så effekt, det har det i hvert fald.

-- o O o --